

Noord-Nederland | 8

Visie

Hoofdpogaven

Gebieden met concentratie van opgaven van nationaal belang

Overige gebiedsopgaven

MIRT Onderzoeken

Kaarten

Project- en programmabladen

Visie

Noord-Nederland omvat de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe en is een gebied met een grote landschappelijke diversiteit. De steden spelen in Noord-Nederland een belangrijke rol. Meer dan tweederde van de ruim 1,7 miljoen inwoners in dit gebied woont en werkt in één van de stedelijke netwerken Groningen-Assen, Fryslân en Zuid-Drenthe. De stedelijke netwerken zijn van groot belang voor het aanbieden en in stand houden van een hoog voorzieningenniveau (onderwijs, gezondheidszorg, cultuur, etc.). Het havencomplex in de Eemsdelta fungeert als internationale toegangspoort voor Noord-Nederland. De economische kracht van Noord-Nederland ligt in de (inter)nationale positie van een aantal economische topsectoren: Energie, Chemie, Water-(technologie), High Tech (sensortechnologie), Agro & Food en Life Sciences & Health (healthy ageing). Het samenspel van en de samenhang tussen deze sectoren vormen een goede basis voor de transitie naar een biobased economy.

Een goede bereikbaarheid is een belangrijke randvoorwaarde voor het versterken van de economische potentie van de regio en vergt de inzet van alle modaliteiten (weg, spoor, binnen-, zee- en luchtvaart). De belangrijkste transportassen zijn de A6/A7, de A28/A37, de spoordriehoek Zwolle-Groningen-Leeuwarden, de spoorlijn Zwolle-Emmen, de spoorlijn Groningen-Bremen, de vaarweg Lemmer-Delfzijl en de zeeverbinding Eemshaven-Noordzee. De inzet is gericht op het ontwikkelen van een robuust mobiliteitsstelsel tussen de stedelijke regio's en economische kernzones in (Noord-)Nederland met de (inter)nationale kerngebieden in Noord-Oost Europa.

In Noord-Nederland wordt gewerkt aan de actualisatie van de Gebiedsagenda. De basis hiervoor is gelegd in de Noordervisie2040, een nieuwe ruimtelijk-economische visie voor Noord-Nederland, die in co-creatie met de noordelijke samenleving tot stand is gekomen. Dit past bij de vernieuwing van het MIRT waarbij nog meer dan voorheen met alle betrokken partijen aan de gezamenlijke opgaven in een gebied wordt gewerkt.

Hoofdpogaven

Versterken van de ruimtelijk-economische structuur

De ruimtelijk economische strategie is gericht op het versterken van de kenniseconomie, de stedelijke netwerken en het landelijke gebied. Deze strategie wordt ondersteund door de uitvoering van het Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP). In de actualisatie van de gebiedsagenda wordt de ruimtelijk-economische strategie verder uitgewerkt, in samenhang met de nieuwe ruimtelijke opgaven die voortkomen uit klimaatverandering, energietransitie en demografische ontwikkeling.

Klimaatverandering

Noord-Nederland zal tijdig moeten inspelen op de effecten van klimaatverandering op de structuur en het gebruik van de ruimte. Het gaat hierbij met name om de ontwikkeling van een robuust kustlandschap en zoetwatersysteem ter vergroting van de waterveiligheid en waterzelfvoorziening en het voorkomen van verdroging.

Energietransitie

Noord-Nederland speelt een belangrijke rol in de transitie naar een nieuwe economie die minder afhankelijk is van fossiele energie. De regio heeft veel te bieden als het gaat om het opwekken van hernieuwbare vormen van energie: windenergie op land en op zee, waterenergie (zoet/zout, getijdenwerking) en bio-energie.

Demografische ontwikkeling

Delen van Noord-Nederland hebben te maken met een afname van de bevolking, ontgroening en vergrijzing. In de Eemsdelta en Oost-Groningen loopt zelfs het aantal huishoudens terug. De gemeenten zijn hard aan de slag (geweest) met sanering en herstructurering van de woningvoorraad. Daarnaast zijn herstructureringen nodig op het gebied van voorzieningen, bereikbaarheid en arbeidsmarkt. In de toekomst zullen ook andere delen van Noord-Nederland hiermee te maken krijgen. Verder anticiperen op deze ontwikkeling is noodzakelijk.

Gebieden met concentratie van opgaven van nationaal belang

Energyport

Energyport (Noord-)Nederland is het energieknooppunt van Noordwest-Europa. Dankzij de aanwezige energie-infrastructuur, de kennispositie en de ruimtelijke kenmerken, kan Noord-Nederland deze rol vervullen. Een groot aantal kabels en (buis)leidingen van elektriciteit, gas, telecom en data landt aan in de Eemshaven en vertakt zich naar de rest van Nederland en Europa. Energyport heeft de ambitie om samen met Nedersachsen het kenniscentrum voor energievoorziening en -transitie te vormen (European Region of Excellence in Energy). De ligging aan zee, geologie en aanwezige ruimte bieden (experimenter)mogelijkheden voor energie-innovatie.

Het Rijk zet in op het versterken van Energyport door onder andere het aanwijzen van locaties voor de vestiging van nieuwe elektriciteitscentrales in de Eemshaven en het robuust en compleet maken van het hoofdenergienetwerk van de Eemshaven via Ens naar Diemen (Noordwest 380 kV verbinding).

Waddenzee

De Waddenzee is door Unesco aangewezen als natuurlijk erfgoed en is onderdeel van het Europese Natura 2000-netwerk en de herijkte Ecologische Hoofd Structuur. Economisch is de Waddenzee van betekenis voor scheepvaart, visserij, winning van delfstoffen en recreatie. De hoofdoopgave is het waarborgen van een duurzaam en veilig water- en ecosysteem, in samenhang met de ontwikkeling van economische functies.

Overige gebiedsopgaven

Stedelijk Netwerk Groningen-Assen

De regio Groningen-Assen vormt de belangrijkste bevolkings- en werkgelegenheidsconcentratie in Noord-Nederland en vervult een verzorgingsfunctie voor een omvangrijk gebied. Ruimtelijk wordt ingezet op bundeling en concentratie van het wonen en werken op de zogeheten T-structuur, gevormd door de A7, de A28 en het spoor. De in 2013 geactualiseerde Netwerkanalyse en de op basis daarvan opgestelde bereikbaarheidsstrategie, bevestigt de sterke inzet op autoverkeer, openbaar vervoer en fiets en de verbindende schakels daartussen. Hoogwaardige OV-assen van bus en spoor vormen de ruggengraat van het openbaar vervoer en verbinden de regionale kernen, met de P+R's en de economische toplocaties in de steden. Een bijzondere opgave de komende jaren is het bereikbaar houden van de steden en de regio gedurende de uitvoering van vele projecten op weg en spoor. De Minder Hinder aanpak en Beter Benutten bieden daarvoor goede handvatten. Binnen de regio Groningen-Assen spelen twee belangrijke gebiedsontwikkelingen, te weten Groningen Centrale Zone en Assen FlorijnAs. De plannen voor de Centrale Zone zijn erop gericht verouderde bedrijventerreinen, het stationsgebied en het gebied rond het Universitair Medisch Centrum, te transformeren en te verdichten tot toplocaties voor onder andere de kenniseconomie met een landelijk bereik en gemengde, hoogwaardige woon-werkmilieus. De FlorijnAs is een noord-zuid gerichte ontwikkelingszone binnen Assen. Ingrepen in de infrastructuur vormen de drager voor de duurzame (her)ontwikkeling van deze zone, met onder meer het uitbreiden van OV-voorzieningen en het bouwen van meer woningen in de bestaande stad.

Stedelijk netwerk Fryslân

Dit stedelijk netwerk huisvest circa 330.000 inwoners. Met de huidige woon-werkrelaties worden de onderlinge verbanden tussen de steden steeds belangrijker. Door de hiermee gepaard gaande verkeer- en vervoerstromen goed te organiseren en de verstedelijking te concentreren in de stedenring, blijft het platteland van Fryslân ruim en open. Hierdoor worden de kernkwaliteiten van dit gebied gewaarborgd en kan het zijn functie voor de landbouw, natuur en (water)recreatie behouden. Binnen het stedelijk netwerk Fryslân is Leeuwarden Nieuw Stroomland de belangrijkste gebiedsontwikkeling.

Stedelijk netwerk Zuid-Drenthe

Het stedelijk netwerk Zuid-Drenthe telt bijna 325.000 inwoners. Bevolking en werkgelegenheid zijn geconcentreerd in en om Emmen, Coevorden en Hoogeveen. Het beleid is primair gericht op versterking van de economische structuur door meer inzet op kansrijke sectoren als chemie/biobased economy, logistiek en energie, een goede bereikbaarheid, hoogwaardige achterlandverbindingen en het versterken van de centrumfuncties van Emmen en Coevorden. De belangrijkste gebiedsontwikkelingen in Zuid-Drenthe betreffen de centra van Emmen (Atalanta) en Coevorden. De verplaatsing van het Dierenpark Emmen maakt de weg vrij voor versterking en modernisering van het stadscentrum

met onder meer een nieuw Stadstheater en de nieuwbouw van het Dierenpark Emmen met een oppervlakte van 22 hectare.

Eemsdelta

De Eemsdelta omvat het havencomplex in Delfzijl met een cluster van zware chemische bedrijvigheid, en de Eemshaven, die voor de ontwikkeling van grootschalige industrie aangelegd is en inmiddels als locatie voor energiereleerde bedrijvigheid zeer in trek is. De ontwikkeling van de energiesector en de chemie vergt aanpassing van de (energie-)infrastructuur. De kustveiligheid, die o.a. door klimaatverandering afneemt, moet worden gegarandeerd. Voor de periode 2010-2018 worden ingrijpende maatregelen genomen vanwege een sterke afname van het aantal huishoudens. Deze ontwikkelingen zijn aanleiding om voor de Eemsdelta een integrale gebiedsvisie op te stellen.

Noorderruimte: Friese Meren, Lauwersmeer, Veenkoloniën

Het landelijk gebied in Noord-Nederland wordt ook wel aangeduid als de Noorderruimte. Dit gebied bestaat uit een groot aantal

unieke natuur- en cultuurlandschappen, waar kansen liggen voor duurzame landbouw, toerisme en recreatie, kleinschalige bedrijvigheid en landelijk wonen, maar het krijgt ook te maken met klimaatverandering, demografische veranderingen, nieuwe vormen van energiewinning en agrarische schaalvergroting. De ontwerp-opgave is de aanpassing van bestaande functies en de inpassing van nieuwe functies in de karakteristieke landschappen.

De focus ligt op de laaggelegen Blauwgroene gordel van (voormalige) veengebieden, met de Friese Meren, het Lauwersmeer en de Veenkoloniën. Het MIRT Onderzoek Economie van Water en Landschap bestaat uit een inventarisatie van sterke en zwakke punten van de Noorderruimte, de zogenaamde relatieve concurrentiekracht. Op basis daarvan worden scenario's ontwikkeld waarin actuele en komende transities op het gebied van klimaat/water, energie, landbouw en demografie zo efficiënt mogelijk worden samengebracht.

MIRT Onderzoeken

Naam	Aanleiding en doel	Planning	Betrokkenen
Delta-programma Waddengebied	Een onderzoek naar de veiligheid op lange termijn van het Waddengebied en het opstellen van een monitoringsplan om de gevolgen van klimaatverandering op de Waddenzee vast te stellen.	2013 Kansrijke strategieën 2014 Voorkeursstrategieën (input voor delta-beslissing Waterveiligheid)	IenM, EZ, OCW, provincies, gemeenten en waterschappen, maatschappelijke organisaties, deltacommissaris
Economie van Water en Landschap (Blauwgroene gordel)	Als vervolg op de afspraak over de 'Veenkoloniën, Friese Merengebied en Lauwersmeergebied' (bestuurlijk overleg najaar 2009) zijn Rijk en regio gezamenlijk een MIRT Onderzoek gestart. De hoofdpoging voor de Blauwgroene Gordel is de klimaatverandering. Deze leidt tot de noodzaak het watersysteem aan te passen. Onderzocht wordt welke m.n. economische 'meekoppelingen' mogelijk zijn met deze aanpassing (agrarische sector, energie, toerisme, stedelijke functies, natuur, etc.). Het onderzoek wordt afgestemd met het Deltaprogramma Zoetwater.	Onderzoek fase 1 juni 2011-voorjaar 2013 Uitkomst BO MIRT najaar 2013	IenM, EZ, provincies Groningen, Drenthe en Fryslân Regio is trekker